

Пелагеша О. Г.,
кандидат юридичних наук,
викладач кафедри правового забезпечення
та правоохоронної діяльності
факультету забезпечення державної безпеки
Київського інституту Національної гвардії України
(м. Київ, Україна)

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ВЗАЄМОДІЇ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

У зв'язку з триваючою широкомасштабною збройною агресією російської федерації проти України, на органи безпеки та оборони, зокрема і на правоохоронні органи України покладаються функції із запровадження та здійснення передбачених Законом України «Про правовий режим воєнного стану» заходів і повноважень, які необхідні для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави [1].

Безумовно, комплекс заходів, котрі зумовлені дією правового режиму воєнного стану, передбачає тісну взаємодію між центральними органами виконавчої влади у сфері безпеки та оборони. Так, аналізуючи положення Закону України «Про Національну гвардію України», можна зазначити, що Національна гвардія України є військовим формуванням з правоохоронними функціями, що входить до системи Міністерства внутрішніх справ України, метою створення якого є зміцнення законності та правопорядку в країні, забезпечення прав і свобод людини та громадянина [2]. Виконуючи завдання, які поставлені перед нею чинним законодавством, вона має діяти узгоджено з іншими суб'єктами для досягнення певної соціально значущої мети – забезпечення прав і свобод людини на території нашої держави.

Окреслений вище процес, пов'язується, насамперед, з категорією «взаємодія». Термін «взаємодія» давно вживається в юридичній літературі та використовується в правозастосовній діяльності правоохоронних органів, але до сьогодення часу не існує загальноприйнятого його визначення. Взаємодія – одна з основних філософських категорій, що відображає процеси впливу різних об'єктів один на одного, їх взаємну обумовленість і зміну стану або взаємоперехід.

І. Л. Олійник доводить, що термін «взаємодія» відсутній у законі, однак він широко використовується й у теорії й на практиці, оскільки вдало відображає характер колективних зусиль різних правоохоронних органів у розв'язуванні задач, що стоять перед ними [3, с. 19].

Д. А. Морквін зазначає, що взаємодія Національної гвардії України з іншими суб'єктами правоохоронної діяльності становить спільну, взаємоузгоджену діяльність суб'єктів, яка спрямована на досягнення єдиної загальної мети – забезпечення збалансованого та ефективного здійснення

правоохоронних функцій держави, а також захисту прав, свобод та інтересів громадян [4, с. 174].

В деякій мірі поняття взаємодії Національної гвардії України з іншими правоохоронними органами мають певне тлумачення на рівні внутрішньовідомчих наказів. Зокрема, як впливає з аналізу Положення «Про організацію та несення служби з охорони дипломатичних представництв, консульських установ іноземних держав, представництв міжнародних організацій в Україні військовими частинами і підрозділами Національної гвардії України», затвердженого наказом МВС України від 2 лютого 2016 року № 74 та Положення «Про організацію та несення служби з охорони органів державної влади військовими частинами і підрозділами Національної гвардії України», затвердженого наказом МВС України від 20 липня 2016 року № 692, взаємодія – це узгоджені за метою, завданням, місцем, часом та способом виконання завдань дії військових частин і підрозділів для досягнення мети [5; 6].

Отже, взаємодія Національної гвардії України та Національної поліції України являє собою погоджені дії, які виконуються відповідними органами в межах закріпленої компетенції, за допомогою властивих їм форм та методів з метою виконання покладених завдань.

З наведеного вище, впливає те, що для взаємодії характерними є такі ознаки: а) взаємодія – це діяльність, що урегульована правовими нормами; б) при взаємодії необхідним є наявність декількох суб'єктів; в) зазначені суб'єкти не є підпорядкованими один одному; г) дії суб'єктів погоджуються за часом і місцем; д) при взаємодії досягається спільна мета, та вирішуються спільні завдання.

В межах нашого наукового пошуку доцільно проаналізувати наказ МВС України від 10 серпня 2016 року № 773 «Про затвердження Порядку організації взаємодії Національної гвардії України та Національної поліції України під час забезпечення (охорони) публічної (громадської) безпеки і порядку» в якому зазначено, що взаємодія між Національною гвардією України та Національною поліцією України здійснюється шляхом:

- спільного патрулювання нарядами вулиць, площ, парків, скверів, вокзалів, аеропортів, морських та річкових портів, інших публічних (громадських) місць;
- забезпечення (охорони) публічної (громадської) безпеки і порядку під час проведення зборів, мітингів, вуличних походів, демонстрацій, інших масових та спортивних заходів, а також під час заходів у публічних (громадських) місцях за участю осіб, щодо яких здійснюється державна охорона;
- проведення спільних заходів з метою стабілізації оперативної обстановки в разі її загострення в межах території однієї чи декількох адміністративно-територіальних одиниць [7].

Значимим є визначення форм взаємодії Національної гвардії України та Національної поліції України, які можна класифікувати за різними категоріями:

- а) за ступенем зв'язків виділяються (у межах досягнення єдиної мети) погоджені дії суб'єктів взаємодії, спільні дії суб'єктів взаємодії, взаємодопомога;
- б) за змістом здійснюваних заходів:

- організаційний напрям: розроблення й реалізація спільних програм, планів у відповідних сферах діяльності; проведення спільної аналітичної та прогностичної роботи щодо сфер діяльності, за які відповідають суб'єкти взаємодії (злочинність, терористичні загрози тощо); обмін оперативною інформацією, що становить інтерес для усіх зацікавлених суб'єктів; проведення спільних навчальних занять, тренінгів, навчань у системі професійної підготовки; спільне здійснення контролю та загальне підбиття підсумків роботи;

- практичний напрям: спільне патрулювання та спостереження на визначених ділянках місцевості та об'єктах; спільне виставлення заслонів, формування та організація роботи інших груп із забезпечення правопорядку під час масових заходів (групи затримання, групи документування, групи застосування спеціальних заходів, пересувні пости тощо); здійснення спільних заходів з пошуку, локалізації та знешкодження злочинців, незаконних збройних формувань та терористичних груп; здійснення спільних заходів з обмеження доступу осіб на певні території та об'єкти під час проведення спецоперацій та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій (блокпости, контрольні-пропускні пункти, оцеплення); спільні заходи з евакуації населення із об'єктів та територій виникнення надзвичайних ситуацій; спільна організація та здійснення перепускного режиму на об'єктах, що підлягають охороні та обороні; створення спільних мобільних груп супроводу небезпечних вантажів або осіб, які підлягають охороні; ведення спільних бойових дій та проведення спеціальних операцій у зонах бойових дій, зокрема пов'язаних з припиненням збройних конфліктів та інших провокацій на державному кордоні України [8, с. 163-164].

Отже, говорячи про особливості взаємодії Національної гвардії України та Національної поліції України, потрібно зазначити:

1. Взаємодія Національної гвардії України та Національної поліції України відбувається за трьома основними векторами: спільне патрулювання; забезпечення (охорони) публічної (громадської) безпеки і порядку під час масових та спортивних заходів, а також інших заходів, щодо яких здійснюється державна охорона; проведення спільних заходів у разі загострення оперативної обстановки.

2. Ініціює перед Міністром внутрішніх справ України залучення додаткових сил і засобів з інших оперативно-територіальних об'єднань Національної гвардії України керівник територіального органу поліції.

3. Під час виконання цих завдань особовий склад військових частин (підрозділів) Національної гвардії України перебуває в оперативному підпорядкуванні керівника органу поліції або особи, яка виконує його обов'язки.

4. Керівник органу поліції або уповноважена ним особа перед заступанням на службу проводить інструктаж особового складу, організовує взаємодію, забезпечує зв'язок та здійснює контроль за несенням служби [9, с. 160].

Розглядаючи таку взаємодію, важливе значення має постійне удосконалення практичних навичок особового складу, технічних можливостей засобів, які застосовуються Національною гвардією України та Національною

поліцією України, для виконання поставлених ними завдань, і окремо, і під час взаємодії один з одним.

Таким чином, подальший розвиток взаємодії Національної гвардії України та Національної поліції України має відбуватися у контексті розбудови сил охорони правопорядку, передбачати можливість імплементації міжнародних правоохоронних стандартів забезпечення прав та свобод людини, а також враховувати позитивний національний досвід виконання спільних завдань із забезпечення (охорони) публічної (громадської) безпеки і порядку та протидії злочинності.

Список використаних джерел:

1. Про правовий режим воєнного стану. Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>.
2. Про Національну гвардію України. Закон України від 13.03.2014 № 876-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/876-18#Text>
3. Олійник І. Л. Організаційно-правові засади взаємодії міліції (поліції) країн-учасниць СНД у боротьбі з правопорушеннями: дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.07. Донецьк, 2005. 236 с.
4. Морквін Д. А. Адміністративно-правове забезпечення правоохоронної діяльності Національної гвардії України: дис. ... доктора філософії зі спеціальності 081 «Право». Харків, 2023. 215 с.
5. Про затвердження Положення про організацію та несення служби з охорони дипломатичних представництв, консульських установ іноземних держав, представництв міжнародних організацій в Україні військовими частинами і підрозділами Національної гвардії України: наказ МВС України від 02.02.2016 № 74. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0320-16#Text>.
6. Про затвердження Положення про організацію та несення служби з охорони органів державної влади військовими частинами і підрозділами Національної гвардії України: наказ МВС України від 20.07.2016 № 692. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1140-16#Text>.
7. Про затвердження Порядку організації взаємодії Національної гвардії України та Національної поліції України під час забезпечення (охорони) публічної (громадської) безпеки і порядку: наказ МВС України від 10.08.2016 № 773. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1223-16#Text>.
8. Горбач Д.О. Адміністративно-правовий статус Національної гвардії України : монографія / за заг. ред. д-ра. юрид. наук, проф. О. І. Безпалової. Х. : Харківський національний університет внутрішніх справ, 2017. 288 с. URL: <http://univd.edu.ua/scienceissue/issue/1549>.
9. Хатнюк Ю. А. Актуальні проблеми організації охорони громадського порядку: курс лекцій. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2020. 168 с. URL: <http://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/3380/1/актуальні%20проблеми%20оГП.pdf>.